

Handläggare
Stefan Larsson Lindmark
Telefon: 0850808494

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2022-08-25

Remiss om riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad,

Svar på remiss från kommunstyrelsen Dnr KS 2022/601

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått i uppdrag i kommunfullmäktiges budget för år 2022 att revidera de obligatoriska rutinerna för övergången mellan förskola och skola med särskilt fokus på information om barnens språkutveckling.

I riktlinjerna ges en övergripande bild av hur arbetet med barns övergång ska gå till och vem som ansvarar för de olika delarna. Dessutom ges en beskrivning av vad den lokala handlingsplanen på stadsdelsnämndsområdesnivå, årsplaneringen och dokumentationen bör innehålla.

Förvaltningen bedömer att de reviderade riktlinjerna uppfyller de krav som bör ställas vid övergången mellan förskola och skola. Förvaltningen ser att riktlinjernas krav på handlingsplaner inom varje stadsdelsnämndsområde och innehållet i planen stärker förutsättningarna för samverkan mellan förskola och skola.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat om riktlinjer för övergången mellan förskola och skola (2013-10-14, dnr 3.2.2–90/2013). Utbildningsnämnden har i kommunfullmäktiges budget för år 2022 fått i uppdrag att revidera de obligatoriska rutinerna för övergången mellan förskola och skola, med särskilt fokus på information om barnens språkutveckling.

Utbildningsförvaltningen har i riktlinjerna lagt till om hur förskola och skola kan utbyta kunskaper om det språkutvecklande arbetet. Vissa andra revideringar har gjorts såsom förtydligande av att förskoleklassen är obligatorisk och om dataskyddsförordningen (GDPR). Utbildningsförvaltningen har även förtydligat att vårdnadshavare är ansvariga för att lämna över information vid behov av särskilt stöd.

Ärendet

Ansvaret för övergångar mellan verksamheter regleras i såväl förskolans läroplan som i läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet .

De olika styrdokumenterna är tydliga i frågan om barns övergång. Det är ett ömsesidigt ansvar för de inblandade verksamheterna att övergångar ger goda förutsättningar för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. De barn och elever som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling ska prioriteras. Vikten av en trygg och välplanerad övergång lyfts även fram i Stockholms stads skolprogram och kommunfullmäktiges budget 2022.

Allmänt råder sekretess mellan förskolan och förskoleklassen, skolan och fritidshemmet. Riktlinjernas förslag för hur information och dokumentation ska hanteras har tagit hänsyn till detta och den nya dataskyddsförordningen .

I riktlinjerna ges en övergripande bild av hur arbetet med barns övergång ska gå till och vem som ansvarar för de olika delarna. Dessutom ges en beskrivning av vad den lokala handlingsplanen på stadsdelsnämndsområdesnivå, årsplaneringen och dokumentationen bör innehålla. Exempel på underlag för framtagande av lokala handlingsplaner och för årsplanering finns med som bilaga.

Ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter, oavsett huvudman, har tilldelats stadsdelsförvaltningarna i samverkan med utbildningsförvaltningen.

I varje stadsdelsförvaltning ska en kontaktfunktion utses och en handlingsplan skrivas som beskriver hur det lokala arbetet ska bedrivas. Där beskrivs såväl hur vårdnadshavare som de olika verksamheterna och huvudmännen inom det geografiska området ska involveras. Handlingsplanen ska även innefatta en beredskap för att barn går till skolor i andra stadsdelar och kommuner liksom att skolor får barn utanför det geografiska området.

En mer systematisk överlämning

I Stockholm är det vanligt att barn från samma förskola går vidare till många olika skolor och att skolorna tar emot barn från många olika förskolor. Framväxten av fristående förskolor och skolor har på flera håll medfört en minskad kontakt mellan verksamheterna.

Att förskoleklassen blev obligatorisk år 2018 har också påverkat behovet av en mer systematisk överlämning mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem.

Forskning om övergångar har visat att det är angeläget att skolan bygger vidare på de kunskaper som förvärvats i förskolan och att förskolan också förbereder barnen för de kunskapskrav som kommer i nästa steg av utbildningskedjan.

Inkludering av språkutveckling i riktlinjerna

Förskolorna behöver kommunicera mer systematiskt hur de har arbetat med språkutveckling till mottagande skolor om vilka kunskaper, aktiviteter och erfarenheter barnen bär med sig. Detta för att grundskolans olika verksamheter ska kunna bygga vidare på barnens förvärvade kunskaper.

Kunskapsutbytet och samverkan mellan verksamheterna syftar till att skapa en tydlighet och en riktning för förskolans språkutvecklande arbete. Det ger även skolan och framför allt lärare i förskoleklass en möjlighet att skapa en nödvändig progression i undervisningen och undvika direkta upprepningar av moment och arbetssätt från förskolans undervisning.

Återkopplingen från skolan syftar även till att ge rektorer i förskolan möjligheter att följa upp läroplansområdet språk i det systematiska kvalitetsarbetet och utvärdera språkutvecklande metoder och insatser över tid.

Samverkan och dialogmöten

För förskolan finns inget krav på att dokumentation ska överlämnas till förskoleklass och grundskola. Det är information om det undervisningsinnehåll som barnen har haft möjlighet att möta i förskolan som ska lämnas över. Därför bör dialoger genomföras där varje skola bjuder in deltagare från de förskolor barnen kommer från och för en dialog kring hur det språkutvecklande arbetet genomförts, vilka resultat som observerats samt vilka specifika arbetssätt som använts i undervisningen.

Då behoven ser olika ut i de 13 stadsdelsnämndsområdena behöver varje område göra en behovsanalys och avgöra hur detaljerad information som ska lämnas över. Skolan i sin tur kan dela med sig av vad de observerat för utmaningar tidigare år och dessutom uttrycka önskemål om något särskilt område behöver förstärkas. I samband med dessa dialoger kan också redovisningar av resultaten från Hitta språket föregående år göras. På så sätt skapas förutsättningar för ökad progression mellan verksamheterna och läroplansuppdraget stärks.

Sammanfattning av ändringarna i riktlinjerna

Utöver tillägget av området språkutveckling är de viktigaste förändringarna följande.

- Förtydligande att riktlinjerna gäller även förskoleklass och fritidshem och att förskoleklassen är obligatorisk sedan år 2018.
- Skrivelse om dataskyddsförordningen (GDPR) och betoning att digitala verktyg med fördel kan användas för samverkan mellan verksamheter (möten, dialoger med mera).
- Förtydligande att det är *ekonomiska* resurser som det kan sökas stöd för gällande barn i behov av särskilt stöd.
- Förtydligande att det är från vårdnadshavare nödvändig information om särskilda behov ska inhämtas inför övergången.
- En skrift från Skolverket om lokala handlingsplaner har lagts till.
- Skolverkets blanketter för dokumentation är borttagna. Skolverket uppger att de inte längre bedöms motsvara det stöd som de ursprungligen var tänkta att utgöra.

Utöver dessa förändringar har riktlinjerna försetts med uppdateringar och förtydliganden utifrån ändringar i styrdokumentet, exempelvis benämningar på olika funktioner och vårdnadshavare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen inom förvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen bedömer att de reviderade riktlinjerna uppfyller de krav som bör ställas vid övergången mellan förskola och skola.

Förvaltningen ser att riktlinjernas krav på handlingsplaner inom varje stadsdelsnämndsområde och innehållet i planen stärker förutsättningarna för samverkan mellan förskola och skola.

I Stockholm är det vanligt att barn från samma förskola går vidare till olika skolor och att skolorna tar emot barn från många förskolor. På Kungsholmen finns det 34 kommunala förskolor och skolor samt 40 fristående förskolor och skolor. Det innebär stora utmaningar när det gäller att leva upp till kraven på lokal handlingsplan, överlämning och dialog enligt riktlinjerna.

Det är positivt att förskolans språkutvecklande arbete lyfts fram i de reviderade riktlinjerna och att förskolorna behöver arbeta mer systematiskt med att kommunicera hur de har arbetat med språkutveckling till mottagande skolor.

Förvaltningen har dock invändningar mot den linjära kunskapssyn som präglar riktlinjerna som bland annat uttrycks på detta sätt: *”Det ger även skolan och framför allt lärare i förskoleklass en möjlighet att skapa en nödvändig progression i undervisningen och undvika direkta upprepningar av moment och arbetsätt från förskolans undervisning.*

” Forskning om övergångar har visat att det är angeläget att skolan bygger vidare på de kunskaper som förvärvats i förskolan och att förskolan också förbereder barnen för de kunskapskrav som kommer i nästa steg av utbildningskedjan.

Förvaltningen vill i detta sammanhang poängtera att förskolan har strävansmål i sin läroplan och att förskolan inte arbetar utifrån att barnen ska ha nått en viss kunskapsnivå då de börjar i förskoleklass.

Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Leken har också en central plats i utbildningen i förskolan.

Utifrån detta anser förvaltningen att det inte är troligt att barnen som börjar förskoleklass får vara med om samma undervisning i skolan som de tidigare haft i förskolan.

Förvaltningen ser att ändringar som rör GDPR, digitala verktyg, vårdnadshavarnas ansvar för överlämning av information och uppdateringar utifrån gällande styrdokument är relevanta och bra.

Barnkonsekvensanalys

I förslaget till revideringar i riktlinjerna har barnets bästa beaktats i enlighet med barnkonventionen. Ambitionen att säkerställa att alla förskolebarn ges samma möjligheter att utveckla sina språkfärdigheter utgår från barnets bästa.

Konsekvenser för jämställdhet

Förskolan och skolan har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans och skolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Revideringarna i riktlinjerna innebär inte en påverkan på barn utifrån kön och förslaget bedöms inte ha några negativa konsekvenser för jämställdhet.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Lena Forsberg
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Förslag reviderade riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad
2. Tjänsteutlåtande utbildningsförvaltningen
3. Protokollsutdrag §12 Sammanträdesprotokoll 04/2022
Sammanträdesdag 2022-04-28

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2022-08-01
Lena Forsberg, Ansvarig	2022-07-27